

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง” เชาวน์อารมณื ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาล : กรณีศึกษาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับเชาวน์อารมณื ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเชาวน์อารมณืและความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคและความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเชาวน์อารมณืและปัจจัยด้านความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง
5. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการและระดับความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือหัวหน้าหน่วย
6. เพื่อสร้างสมการทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง จากปัจจัยตัวแปรเชาวน์อารมณืและปัจจัยตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด 346 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบลำดับชั้นตามอัตราส่วน (Proportional stratified random sampling) จำแนกตามงานการพยาบาล 11 สาขา และเพื่อการสุ่มย่อยของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์คืนมาจำนวน 346 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.1 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาคุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคล เชาว์นั้ อารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในวิชาชีพในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐานถึงผลของปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลที่มีต่อเชาว์นั้ อารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในวิชาชีพ อีกทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์นั้ อารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ ผลการศึกษาปรากฏดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 26 - 30 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 มีอายุงาน 0 - 5 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 มีสถานภาพสมรสโสด จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 มีสถานภาพสมรสคู่ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6

2. เชาว์นั้ อารมณ์

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีเชาว์นั้ อารมณ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .23 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยคะแนนจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการจูงใจตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึก ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และด้านการกำกับควบคุมตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.72, 2.58, 2.57, 2.53, และ 2.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .33, .32, .35, .34 และ .32 ตามลำดับ

3. ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 135.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.48 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ รองลงมาคือด้านความอดทน ด้านการควบคุม และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านผลกระทบ โดยมีค่าเฉลี่ย 35.92, 34.89, 32.28, และ 32.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.21, 4.66, 5.46 และ 4.85 ตามลำดับ

4. ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .51 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พยาบาลรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งอยู่ในระดับสูงเช่นกัน แต่พบว่ารับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยคะแนน ได้ดังนี้ 3.94, 3.89, 3.41 และ 3.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .54, .59, .67 และ .83 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .37 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการรับรู้ระดับความสำเร็จในวิชาชีพทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยคะแนนจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง และด้านการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02, 3.96, 3.84 และ 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .46, .43, .50 และ .59 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.1

สมมติฐานการวิจัยและผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีเชาวน์ อารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์ โดยรวมแตกต่างกัน	
สมมติฐานที่ 1.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์ โดยรวมแตกต่างกัน	
สมมติฐานที่ 1.3 พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสใดมีเชาวน์ อารมณ์โดยรวมแตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่ หรือหม้าย/หย่าร้าง	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมี ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีความสามารถใน การเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน	
สมมติฐานที่ 2.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสามารถ ในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน	
สมมติฐานที่ 2.3 พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสใดมีความสามารถ ในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมแตกต่างจากพยาบาลที่มี สถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 3 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมี ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 3.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีความสำเร็จใน วิชาชีพแตกต่างกัน	
สมมติฐานที่ 3.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสำเร็จใน วิชาชีพแตกต่างกัน	

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัยและผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 3.3 พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสใดมีความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง	ปฏิเสธสมมติฐาน
<u>สมมติฐานที่ 4</u> เซาว์นอรรถโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพ	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 4.1 เซาว์นอรรถโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน	
สมมติฐานที่ 4.2 เซาว์นอรรถโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	
สมมติฐานที่ 4.3 เซาว์นอรรถโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน	
สมมติฐานที่ 4.4 เซาว์นอรรถโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง	
<u>สมมติฐานที่ 5</u> ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 5.1 ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน	
สมมติฐานที่ 5.2 ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	
สมมติฐานที่ 5.3 ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน	ยอมรับสมมติฐาน

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัยและผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 5.4 ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง	ยอมรับสมมติฐาน
<u>สมมติฐานที่ 6</u> ชาวน์อารมณืมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	ยอมรับสมมติฐานบางส่วน
สมมติฐานที่ 6.1 ชาวน์อารมณืด้านการตระหนักรู้ในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	
สมมติฐานที่ 6.2 ชาวน์อารมณืด้านการกำกับควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	ยอมรับสมมติฐานบางส่วน
สมมติฐานที่ 6.3 ชาวน์อารมณืด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	ยอมรับสมมติฐานบางส่วน
สมมติฐานที่ 6.4 ชาวน์อารมณืด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 6.5 ชาวน์อารมณืด้านทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค	ยอมรับสมมติฐาน
<u>สมมติฐานที่ 7</u> องค์ประกอบของชาวน์อารมณืและความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคสามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เชาวน์อารมณ์

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งนี้ มีเชาวน์อารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.55 (เกณฑ์ระดับสูง 2.35- 3.00) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .23 เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ในด้านต่างๆพบว่า พยาบาลมีเชาวน์อารมณ์ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับสูงเช่นกัน เรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึก ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และด้านการกำกับควบคุมตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.72, 2.58, 2.57, 2.53, และ 2.35 ตามลำดับ

เชาวน์อารมณ์ของพยาบาล เป็นความสามารถของพยาบาลที่จะตอบสนองต่ออารมณ์และความต้องการของผู้รับบริการและผู้ร่วมงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยแสดงอารมณ์ความรู้สึก ความคิดออกมาได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความมุ่งมั่น อดทน รอคอย ดำเนินกิจกรรมของตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายจนประสบความสำเร็จ สามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองพร้อมจัดการไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องปฏิบัติงานจะต้องมีคุณสมบัติในเรื่องของเชาวน์อารมณ์มาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับวีระวัฒน์ บัณฑิตามัย (2542) ที่กล่าวว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ต้องมีระดับเชาวน์อารมณ์สูงซึ่งจากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า พยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ทุกด้านอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ โกลแมน (Goleman,1998) ซึ่งกล่าวว่างานที่ต้องปฏิบัติต้องมีระดับเชาวน์อารมณ์สูงได้แก่ ประชาสัมพันธ์ พนักงานต้อนรับ ครูอาจารย์ แพทย์ พยาบาล เลขาณุกา และมีการวางแผนงานที่ยาก เช่น แพทย์ พยาบาล ต้องใช้เชาวน์อารมณ์สูงกว่าวิชาชีพอื่นถึง 4 เท่าจึงจะมีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ และจากการศึกษาของ สุดาวรัตน์ หนูหอม(2544) พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีเชาวน์อารมณ์ในระดับสูง และจากการศึกษาของสาย สุทธิย์ ศุภรเดมิย์ (2543) ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบเชาวน์ปัญญากับเชาวน์อารมณ์ของวิศวกร ครูพยาบาล นักร้อง และพระสงฆ์ที่ประสบความสำเร็จ พบว่า พยาบาลมีระดับเชาวน์อารมณ์สูงสุด

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ พบว่า พยาบาลมีเชาวน์อารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย =2.72) สอดคล้องกับการศึกษาของครองคณา สีขาว (2549) ที่พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์มีเชาวน์อารมณ์ในอยู่ระดับสูง และมีองค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองสูงที่สุด ลักษณะของผู้ที่มีการจูงใจตนเองเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ รักการเรียนรู้ มีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติงานของ

ตน พยายามจะพัฒนางานของตนให้ดียิ่งขึ้น มองโลกแง่ดี ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มองปัญหาที่เกิดขึ้นเสมือนสิ่งที่ทำทลายความสามารถ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาลนั้นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่มีการรุดหน้าอยู่ตลอดเวลา มีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และเนื่องจากลักษณะของงานพยาบาลเป็นงานที่ให้บริการแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ พยาบาลจะต้องเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหาทางด้านสุขภาพให้แก่ผู้ป่วยเหล่านั้น ผู้ป่วยแต่ละคนก็จะมีลักษณะปัญหาสุขภาพแตกต่างกันไปตามลักษณะความรุนแรงของโรค พยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นและหายจากโรคภัยไข้เจ็บ ในการดูแลผู้ป่วยนั้น พยาบาลอาจต้องเผชิญปัญหาผู้ป่วยและญาติที่ขาดความรู้ความเข้าใจในแผนการรักษาของแพทย์ ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยกับพยาบาล ปัญหาต่างๆมากมายในแต่ละวัน ถ้าพยาบาลมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา รู้ลึกว่าปัญหาคือความทำทลายความสามารถ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่มาขัดขวางจะทำให้พยาบาลไม่รู้สึกละเลินเล่อหรือท้อแท้กับงาน ดังนั้นจึงพบว่าองค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ด้านการจูงใจตนเองจึงนับว่ามีความสำคัญในวิชาชีพพยาบาล

พยาบาลประจำการมีองค์ประกอบของเชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมสูง (ค่าเฉลี่ย = 2.58) ผู้วิจัยเห็นว่าลักษณะงานพยาบาลเป็นงานที่ต้องพบปะกับผู้คนมากมาย การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งผู้ร่วมงานในสหสาขาวิชาชีพ พยาบาลจะมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานให้เกิดความสอดคล้องในบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เพราะเมื่อพยาบาลมีเชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมช่วยให้สามารถพูดโน้มน้าวผู้อื่น หรือเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาได้ รู้จักประนีประนอมและยุติข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ ฟาริดา อิบราฮิม (2535) ได้กล่าวถึงบทบาทของการปฏิบัติการพยาบาลว่า พยาบาลต้องมีทักษะในการเป็นที่ปรึกษา มีทักษะด้านการสื่อสาร มีบทบาทในการเป็นผู้นำ มีความสามารถในการจูงใจให้ผู้ป่วยร่วมมือ และปฏิบัติตามเป้าหมาย เพื่อความมีสุขภาพที่ดี ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมสูง กล่าวคือจะเป็นผู้ที่มีความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการด้วยความร่วมมือจากผู้อื่น สามารถชักจูงและโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตาม รวมทั้งสามารถจัดการกับความขัดแย้ง และสามารถทำงานเป็นกลุ่มกับผู้อื่นได้อย่างเป็นมิตร

พยาบาลประจำการมีเชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกสูง (ค่าเฉลี่ย = 2.57) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพยาบาลต้องเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจและตระหนักถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้ป่วย ต้องเข้าใจและรับฟังปัญหาด้านสุขภาพของผู้ป่วยและต้องมีจิตใจมุ่งบริการ เนื่องจากงานพยาบาลถือเป็นงานบริการอย่างหนึ่ง จึงจำเป็นต้องเข้าใจและรับรู้ถึงปัญหาและ

ความต้องการของผู้ป่วย โดยก่อนที่พยาบาลจะให้การพยาบาลต่อผู้ป่วยนั้น พยาบาลต้องรู้ก่อนว่าผู้ป่วยนั้นมีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้วางแผนในการให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยโดยให้บริการผู้ป่วยทั้งทางด้าน การดูแลรักษา การป้องกันโรค และการส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกสูง ทำให้บุคคลตระหนักรู้ถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น มีความเป็นผู้ฟังที่ดี มีจิตใจมุ่งให้บริการ มีความเข้าใจในการดำเนินชีวิต

พยาบาลประจำการมีเชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองสูง(ค่าเฉลี่ย = 2.53) ลักษณะงานพยาบาลเป็นการปฏิบัติกับมนุษย์ การประกอบวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่เริ่มต้นจากความรู้สึกที่ดีงามของมนุษย์ที่มีต่อกัน และมองเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของกันและกัน (ลักขณา แพทยานันท์, 2542) พยาบาลต้องมีความสามารถในการตระหนักรู้ในตนเองเสียก่อนจึงจะสามารถรู้ถึงความต้องการของผู้อื่น การรู้จักตนเองและเข้าใจตนเองจะนำไปสู่การรู้จักผู้อื่นและเข้าใจผู้อื่น เพราะหากพยาบาลไม่สามารถเข้าใจตนเองย่อมไม่สามารถเข้าใจในผู้ป่วย การให้บริการงานพยาบาลนั้น หากขาดการคิดคำนึงถึงผู้ป่วยเป็นหลัก อาจก่อให้เกิดผลเสียได้ จากลักษณะดังกล่าวของพยาบาลสอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองสูงคือมีความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา และมีความมั่นใจในคุณค่าของตนเอง

พยาบาลมีเชาวน์อารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองสูง(ค่าเฉลี่ย = 2.35) ลักษณะของพยาบาลต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากงานพยาบาลอาจต้องประสบกับปัญหาที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจ ทำให้มีความเครียด หงุดหงิด หากในขณะนั้นพยาบาลไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมบริการที่ไม่เหมาะสม เช่น หน้ามึน วิวาท ขมวด พุดจาไม่ไพเราะ ตะคอกใส่ผู้ป่วยหรือผู้ร่วมงาน ส่งผลต่อภาพลักษณ์และประสิทธิภาพของงานได้ ลักษณะผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองสูง มีส่วนช่วยไม่ให้เกิดเป็นทาสของอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงอารมณ์ออกมาในทางที่เหมาะสม

2. การวิเคราะห์ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

จากแนวคิดของสตอลทซ์ (Stoltz, 1997) เกี่ยวกับลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคสูง พบว่า ผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอดทนต่อ

อุปสรรค ความยากลำบาก จะมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีผลผลิตสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีสุขภาพที่ดี มีความยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส และก้าวต่อไปข้างหน้า พร้อมทั้งพัฒนาทักษะของตนเองอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้พบกับชัยชนะและความสำเร็จได้ จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งนี้ มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 135.18 (เกณฑ์ 135 – 165 คะแนน เป็นระดับค่อนข้างสูง) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.48 แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค พบว่า พยาบาลประจำการมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านการควบคุม และด้านผลกระทบ โดยมีค่าเฉลี่ย 35.92, 34.89, 32.28 และ 32.08 (เกณฑ์ 24 – 37 คะแนน เป็นระดับปานกลาง)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพยาบาลมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับสูงเนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความอดทน อดกลั้น และมีความเพียรพยายามสูงในการให้การบริการที่มีคุณภาพ เป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งปัญหาการเจ็บป่วยของผู้ใช้บริการ รวมไปถึงสภาวะอารมณ์ของผู้ใช้บริการ ลักษณะงานพยาบาลเป็นงานด้านหน้าที่ต้องเผชิญกับผู้ป่วยโดยตรง ต้องเผชิญกับความกดดัน ความซับซ้อนใจ หรืออาจมีเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การปฏิบัติงานของพยาบาลต้องอาศัยความรวดเร็ว ความถูกต้อง และการคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นหลัก รวมทั้งต้องมีความรับผิดชอบสูงต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้พยาบาลได้รับการฝึกฝนทักษะความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยไม่รู้ตัว ขณะเดียวกันก็ทำให้พยาบาลเกิดการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของพยาบาลจึงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ อรพินท์ ตราโต (2546) ที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคณา สีขาว (2549) ที่พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคในระดับสูง เช่นเดียวกับการศึกษาของวันวิสาข์ อ่อนงาม(2549) ที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่เร่งรัดหนี้สินในบริษัทการเงินแห่งหนึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค พบว่า ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านนี้มีความสำคัญในการประกอบวิชาชีพพยาบาล เนื่องจาก

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ต้องรับผิดชอบต่อดูแลผู้ป่วย และเป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งปัญหาด้านความเจ็บป่วย ความทุกข์ ความเศร้าโศก และความตายของบุคคล พยาบาลต้องมีทักษะทางด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ไม่โทษตนเองมากเกินไป เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นพยาบาลจะมีความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาว่ามักเกิดมาจากสาเหตุของปัจจัยภายนอกมากกว่าตนเอง พยายามคิดวิธีแก้ไขปัญหา และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของตน ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้คนอื่น นอกจากนี้วิชาชีพพยาบาลยังมีเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากบุคคลอื่นๆ กล่าวคือต้องทำงานในช่วงเวลาที่คนอื่นๆ พักผ่อน สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้พยาบาลประจำการได้รับการฝึกฝนเรื่องของทักษะความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานทำให้คะแนนเฉลี่ยในด้านนี้สูงกว่าด้านอื่นๆ

พยาบาลมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนของลงมา ลักษณะงานพยาบาลเป็นงานบริการที่ต้องทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพสุขภาพ ต้องอาศัยการประสานงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ในบางครั้งอาจต้องพบกับปัญหาเนื่องมาจากความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันในทีม พยาบาลจึงต้องมีความอดทนอดกลั้นอย่างสูง ต้องมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งชั่วคราว สามารถแก้ไขได้ อีกทั้งพยาบาลจะต้องเผชิญกับผู้ป่วยและญาติที่มีความหลากหลายในลักษณะนิสัยส่วนบุคคล ดังนั้นจึงต้องใช้ความอดทนอดกลั้นในการให้การพยาบาลอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วย สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนสูง คือ เป็นผู้ที่มีปัญหาก็หรืออุปสรรคจะคงอยู่ชั่วคราวเท่านั้น สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกฝนทักษะและความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความหวังในชีวิต สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการมองโลกในแง่ดี และมีความเชื่อมั่นว่าหลังจากอุปสรรคผ่านพ้นไปแล้วก็จะพบกับความสำเร็จ

เมื่อพิจารณาถึงการที่พยาบาลความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุมนั้น อธิบายได้ว่า ลักษณะงานพยาบาลเป็นงานที่ต้องให้บริการ พยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดี เป็นผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการให้การพยาบาล แต่จากลักษณะนิสัยและค่านิยมที่แตกต่างกันของผู้รับบริการ ผู้ร่วมงาน ความคาดหวังของสังคม ภาระงานที่หนัก ทำให้พยาบาลต้องมีสติและความสามารถในการควบคุมตนเองให้ผ่านพ้นปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ต้องมีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความหนักแน่น มุ่งมั่นและตั้งใจ มีความตื่นตัวในการเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคและพยายามหาทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านการควบคุม ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าใจปัญหาหรือความยากลำบาก มีความคิดเชิงรุกต่อปัญหา

(Proactive approach) ไม่ย่อท้อ และพยายามหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรคและความยากลำบากเหล่านั้น

พยาบาลประจำการมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านผลกระทบในระดับปานกลางนั้น เนื่องมาจากการปฏิบัติงานของพยาบาลนั้นมักจะพบปัญหาที่มาจากข้อจำกัดบางประการที่ทำให้พยาบาลเกิดอารมณ์ในทางลบ ได้แก่ ปริมาณงานที่มากเกินไป บุคลากรไม่เพียงพอ การต้องเผชิญกับสภาพอารมณ์หลายแบบของผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ พยาบาลจึงต้องมีการควบคุมอารมณ์ด้านลบ ควบคุมผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมรับความยากลำบากทุกสถานการณ์ ไม่หวั่นไหว ไม่คิดมากหรือจมอยู่กับปัญหานาน มีการตอบสนองต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่เข้ามากระทบได้ทันที พยาบาลต้องควบคุมสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดพฤติกรรมบริการที่ไม่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกับที่ต้องให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านผลกระทบจะช่วยทำให้พยาบาลมองว่าเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคก็จะไม่มองว่าปัญหาหรืออุปสรรคนั้นจะขยายหรือจะส่งผลต่อไป จะมองเพียงว่าปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเป็นความท้าทาย ทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านผลกระทบ จะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบ ควบคุมผลกระทบตลอดจนความเสียหายที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เป็นผู้ที่พร้อมรับกับอุปสรรค ความยากลำบากทุกสถานการณ์ ไม่หวั่นไหว ไม่จมอยู่กับความทุกข์ที่มากับความยากลำบาก แต่คิดว่าอุปสรรคเป็นเหมือนเหตุการณ์หนึ่งที่ผ่านมาและจะผ่านไป

3. การวิเคราะห์ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ

จากผลการวิจัย พบว่าพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งนี้ รับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 (เกณฑ์ระดับสูง 3.41 – 5.00) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พยาบาลรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งอยู่ในระดับสูง พบว่ารับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยคะแนน ได้ดังนี้ 3.94, 3.89, 3.41 และ 3.24 ตามลำดับ

พยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงานในระดับที่สูงที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 3.94) นั้นเป็นเพราะการรับรู้ความสำเร็จด้านการทำงาน เป็นสิ่งที่ส่งผลบวกโดยตรงต่อความสำเร็จในวิชาชีพ และส่งผลบวกโดยตรงต่อจิตใจของคนทำงาน จากผลการวิจัยพบว่า

พยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงานสูงกว่าด้านอื่นๆ อาจเป็นเพราะจากการที่พยาบาลรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองได้ปฏิบัติงานพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ได้นำทักษะใหม่ๆ มาใช้ รวมถึงการได้รับการยอมรับผลงานจากผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้เหมือนเป็นแรงส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักในวิชาชีพและปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ทั้งนี้เนื่องมาจากการพิจารณาผลการวิจัยจากคำถามรายข้อ พบว่าการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงในทุกข้อคำถาม กล่าวคือ พยาบาลประจำการรับรู้ว่าคุณค่าได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน(คะแนนเฉลี่ย = 3.66) ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน(คะแนนเฉลี่ย = 3.93) มีความรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่(คะแนนเฉลี่ย = 4.32) และทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ(คะแนนเฉลี่ย = 4.04) ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นสุขในขณะปฏิบัติงาน(คะแนนเฉลี่ย = 3.72) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นภดล คำเต็ม (2545) ที่ศึกษาพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์ รับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพอยู่ในระดับสูงทั้งรายด้านและโดยรวม จากการศึกษาของ เพ็ญจันทร์ เมตุลา (2544) พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร รับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงานในระดับที่สูงที่สุด และนวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) ที่ศึกษาพบว่า ความสำเร็จในอาชีพด้านการทำงาน สามารถอธิบายความสำเร็จในอาชีพได้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับความสำเร็จในอาชีพอีก 3 ด้าน

พยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับสูง เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีเรื่องของมนุษยสัมพันธ์สอดแทรก การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใช้บริการ ตลอดจนการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมต่างๆ นอกจากนี้การที่พยาบาลต้องทำงานกับทีมสุขภาพจึงต้องมีทักษะในการในการสร้างสัมพันธภาพ มีทักษะในการสื่อสาร ทำให้สามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และจากการพิจารณาข้อคำถามเป็นรายข้อ พบว่า พยาบาลประจำการรับรู้ข้อคำถามที่ว่าสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด (คะแนนเฉลี่ย = 4.12) ดังนั้นจากลักษณะงานและการปลูกฝังของวิชาชีพ ทำให้พยาบาลมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งหมายความว่า การที่บุคคลได้รับการยอมรับและชื่นชมจากผู้ร่วมงาน ได้รับการประเมินว่าปฏิบัติงานได้ดี ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน บุคคลอื่นเต็มใจให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

พยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งในอยู่ระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย = 3.41) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับสูง คือ พอใจกับตำแหน่งงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน (คะแนนเฉลี่ย = 3.51) และรู้สึกว่าการปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (คะแนนเฉลี่ย = 3.69) แสดงให้เห็นว่าพยาบาลประจำการรู้สึกพอใจกับตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่าพยาบาลประจำการรู้สึกว่าการดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วยและสามารถปฏิบัติงานพยาบาลได้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญในวิชาชีพ ส่วนข้อรายการที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ การได้รับความสนใจจากหัวหน้าในการเลื่อนขั้น (คะแนนเฉลี่ย = 3.18) แสดงให้เห็นว่าพยาบาลประจำการรู้สึกว่าการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งยังไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพยาบาลประจำการมีความตั้งใจ พยายามและทุ่มเทในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ไม่ได้รับผลตอบแทนหรือความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งตามที่ตนได้คาดหวังไว้ พยาบาลจึงรู้สึกที่ไม่ได้รับความสนใจในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งจากหัวหน้า ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งนี้ เป็นองค์การที่มีขนาดใหญ่ และวิชาชีพพยาบาลเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดในโรงพยาบาล คือมีจำนวนถึงร้อยละ 70 ของบุคลากรทั้งหมดในโรงพยาบาล (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2546) การปรับเลื่อนตำแหน่งต้องดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดประกอบกับการมีจำนวนจำกัดตามกรอบอัตรากำลัง (พัทธภรณ์ จินกุล, 2547) ทำให้พยาบาลประจำการที่ได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับ ไม่ได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือนตามผลการปฏิบัติงานของตน จึงมีผลทำให้ข้อรายการนี้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน พบว่าพยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ค่าตอบแทนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการครองชีพ พยาบาลทุกคนมุ่งทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับการดำรงชีวิตตามสถานะทางสังคมของแต่ละคน นอกจากนี้จะสร้างความคาดหวังในค่าตอบแทนแล้ว พยาบาลยังมองในเชิงเปรียบเทียบระหว่างลักษณะงานที่ปฏิบัติกับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ตนได้รับจากการปฏิบัติงานนั้นยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพยาบาลประจำการมองว่างานพยาบาลเป็นงานที่หนัก ต้องมีความรับผิดชอบสูง และมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆได้ง่าย (ผาณิต สกกุลวัฒน์, 2537) ประกอบกับปัจจุบันที่มีการปฏิรูประบบบริการสุขภาพ พยาบาลประจำการจึงมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือต้องรับผิดชอบทั้งบทบาทด้านการปฏิบัติการพยาบาล และบทบาทที่นอกเหนือจากงานเหล่านั้น จึงมีผลทำให้พยาบาลประจำการคาดหวังที่จะได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้นและสวัสดิการที่ดี เพื่อให้มีความเหมาะสมกับภาระงานและลักษณะงานที่หนักขึ้น (พัทธภรณ์ จินกุล, 2547) ทำให้การรับรู้ความสำเร็จใน

วิชาชีพด้านการเงินจึงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินของพยาบาลประจำการจากมุมมองของหัวหน้าหอผู้ป่วยก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะพบคะแนนเฉลี่ยด้านนี้อยู่ในระดับสูง แต่ก็ยังต่ำกว่าการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพในด้านอื่นๆ

4. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พบว่าพยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับเชาวน์อารมณ์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคณา สีขาว (2549) ที่ศึกษาเชาวน์อารมณ์กับความเครียดของพยาบาล โรงพยาบาลสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พบว่าพยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานพยาบาลนั้นไม่ว่าพยาบาลมีอายุมากหรือน้อย ก็อาศัยทักษะในการสื่อสาร มีความเอื้ออาทรต่อผู้รับบริการ ตระหนักรู้ในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่เกิดจากอารมณ์ออกมาให้เห็น ในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองอย่างฉลาด ภายใต้แรงกดดันต่างๆ เรียกได้ว่า เชาวน์อารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานคุณธรรมที่สำคัญของพยาบาลสามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ (กนกนุช วสุธารัตน์, 2548) และความสามารถเหล่านี้เป็นศิลปะเฉพาะตัวของวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจากการวิเคราะห์ระดับเชาวน์อารมณ์ของพยาบาลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ดังนั้น พยาบาลที่มีอายุต่างกันจึงมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัย พบว่า พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีระดับเชาวน์อารมณ์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกศิลป์ พุทธิศิลป์พรสกุล (2543) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีระดับเชาวน์อารมณ์ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนการสอนทางการพยาบาลตั้งแต่ นักศึกษาพยาบาลมุ่งเน้นให้พยาบาลมีวุฒิภาวะ มีความรู้ความสามารถในการติดต่อประสานงาน

ระหว่างกลุ่มต่างๆในการปฏิบัติงาน พัฒนาลักษณะผู้นำ มีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ทำให้มีความสามารถมากยิ่งขึ้น แม้จะมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย (พรรณเรือง อมิตภา, 2532) อีกทั้งในการทำงานร่วมกันของพยาบาล มีการพบปะหารือกันเป็นประจำทุกวัน ก่อนเริ่มต้นการปฏิบัติงานในแต่ละเวร การได้รับการปฐมนิเทศในการปฏิบัติงานจากพยาบาลที่เลี้ยงสำหรับพยาบาลจบใหม่ และในระหว่างการทำงานได้รับการเรียนรู้เทคนิคการทำงาน การแก้ปัญหาต่างๆจากพยาบาลที่อาวุโสมากกว่า(สุมาลี จักรไพศาล, 2541) ทำให้พยาบาลเพิ่มพูนความสามารถด้านต่างๆโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ และในการที่จะพัฒนาเชาวน์อารมณ์นั้นสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การใช้สถานการณ์จำลอง การให้ข้อมูลป้อนกลับ การใช้ต้นแบบ การสวมบทบาท หรือการเพิ่มพูนแง่คิดมุมมองต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมองพินิจพิจารณาที่ตนเองมากขึ้น เป็นต้น โดยสามารถฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542) ดังนั้น พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันจึงมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสโสดมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมแตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้พบว่า พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสโสดมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง เนื่องจากเชาวน์อารมณ์เป็นผลรวมของหลายๆปัจจัย เช่น พันธุกรรม พื้นฐานอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อายุ เพศ การเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 อังไฉ นภาพิพย์ ตั้งตรีจักร, 2544) จึงทำให้สถานภาพการสมรสซึ่งเป็นเพียงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ ไม่อาจมีผลต่อเชาวน์อารมณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรสโสด ร้อยละ 75.4 ในขณะที่สถานภาพการสมรสคู่ มีเพียงร้อยละ 24.6 กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายไม่เพียงพอจึงไม่พบความแตกต่าง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุदारัตน์ หนูหอม (2544) ที่ศึกษาอิทธิพลของเชาวน์อารมณ์ที่มีต่อความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช พบว่า เชาวน์อารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพการสมรส และสอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคนา สีขาว (2549) ที่ศึกษาเชาวน์อารมณ์กับความเครียดของพยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์ พบว่า พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีเชาวน์อารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของนันทนุช ตั้งเสถียร (2546) ที่ไม่พบความแตกต่างของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคในกลุ่มวิศวกรที่มีอายุต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคณา สีขาว (2549) ที่ไม่พบความแตกต่างของระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคในพยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์ที่มีอายุต่างกัน และจากแนวความคิดของ Stoltz (1997) พบว่าความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสามารถพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดอายุ ขึ้นอยู่กับการฝึกคิด การรับรู้ต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ และคันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544) ได้กล่าวว่า AQ เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นรูปแบบพฤติกรรมการตอบสนองต่อปัญหาและอุปสรรคในชีวิต การตอบสนองนี้เป็นการตอบสนองที่บางครั้งเป็นอัตโนมัติที่มาจากส่วนลึกสุดของสมอง AQ สามารถที่จะพัฒนาและปรับปรุงได้ไม่ว่าจะอายุเท่าใด และไม่ว่าจะเริ่มต้นที่จุดใดก็ตาม ดังนั้นจึงพบว่า พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันจึงมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของครองคณา สีขาว (2549) ที่ไม่พบความแตกต่างของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคในพยาบาลที่มีอายุงานต่างกัน และจากการศึกษาของจุฑารัตน์ กมลศรีจักร (2546) พบว่าคุณลักษณะของพยาบาลที่ผู้รับบริการคาดหวังและพึงพอใจนั้น มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคหลายประการ และจากการมีระบบการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลนั้น ส่งผลให้พยาบาลทุกคนต้องพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม

เป้าหมายคุณภาพในทิศทางเดียวกันที่บ่งบอกถึงความเป็นเลิศให้สังคมพึงพอใจและมั่นใจในการบริการที่ได้รับ(ฟาริดา อิบราฮิม, 2535) ดังนั้นไม่ว่าอายุงานจะเท่าใด ก็จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา จึงพบว่าพยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3 พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสโสดมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมแตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคณา สีขาว (2549) ที่ศึกษาพบว่าพยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์ที่มีสถานภาพการสมรสโสดมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวมไม่แตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง เมื่อพิจารณาจากแนวคิดของ Stoltz ที่ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเริ่มที่จุดไหน และคนเราไม่จำเป็นต้องเกิดมาพร้อมกับมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคที่สูง (Stoltz, 2001) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของพยาบาล พยาบาลไม่ว่าจะมีสถานภาพโสดหรือสมรสก็ตาม ต้องทำหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับเหมือนกัน และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคเป็นเรื่องส่วนบุคคล ขึ้นอยู่กับการฝึกฝน การมองปัญหา และการเรียนรู้ในการเผชิญปัญหาของแต่ละบุคคล ดังนั้น พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสโสดจึงมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคไม่แตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง

สมมติฐานที่ 3 พยาบาลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.1 พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมแตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกันมีความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างกัน จากการค้นคว้าผู้วิจัยไม่พบผลการวิจัยในพยาบาลที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรทั้ง 2 ที่สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ แต่มีผลการวิจัยในอาชีพอื่นที่สอดคล้องคือการศึกษาของ สุณีย์รัตน์ เศรษฐการพิทักษ์ (2546) ที่พบว่า ตัวแทนประกันชีวิตที่มีอายุต่างกันจะประสบความสำเร็จใน

อาชีพต่างกัน จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พยาบาลที่มีอายุมากกว่าปฏิบัติงานในวิชาชีพมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานต้องผ่านพบกับเหตุการณ์ต่างๆมากมาย มีการเรียนรู้งาน มีการพัฒนาความคิดและทัศนคติในงาน ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และได้ผ่านการพิจารณาการเพิ่มเงินเดือนหรือค่าตอบแทนและโอกาสในการก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นมากกว่าพยาบาลประจำการที่อายุน้อยกว่า ดังนั้นพยาบาลประจำการที่มีอายุแตกต่างกันจึงมีการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.2 พยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าพยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่พบว่า อายุงานมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในวิชาชีพของผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นการมีตำแหน่งสูงขึ้น รวมทั้งความสำเร็จในเรื่องของการมีรายได้ที่สูงขึ้น (Melame, 1995 อ้างใน นภดล คำเต็ม, 2545) และสอดคล้องกับการศึกษาของ เปรมฤดี ปองมงคล (2546) ที่พบว่า ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลแตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้พบว่า พยาบาลที่มีอายุงานมากกว่ารับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพสูงกว่า ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลสั่งสมความรู้ความชำนาญในงานจากประสบการณ์จนสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ดังนั้นพยาบาลที่มีอายุงานแตกต่างกันมีการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3.3 พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสโสดมีความสำเร็จในวิชาชีพแตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่หรือหม้าย/หย่าร้าง

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอารี จรรย์านุรักษ์กุล (2528 อ้างใน นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2542) ที่ศึกษาในกลุ่มแพทย์สตรี พบว่า สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพ การศึกษาของนวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) พบว่า สถานภาพสมรสไม่ส่งผลโดยตรงกับความสำเร็จในอาชีพของผู้บริหารสตรี ธนาคารไทยพาณิชย์ และผลการศึกษาของเพ็ญจันทร์ เมตุลา (2544) ที่พบเช่นเดียวกันว่า สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอ

ผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลนั้น เป็นผลมาจากความรู้สึกหรือการรับรู้ของพยาบาลต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพของตน พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสได้รับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพไม่แตกต่างจากพยาบาลที่มีสถานภาพการสมรสคู่ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่พยาบาลไม่ว่าจะมีสถานภาพโสดหรือสมรสก็ตาม ต้องทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้งานประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 4 ชาวน์อารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ

สมมติฐานที่ 4.1 ชาวน์อารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวน์อารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน เนื่องจากงานพยาบาลเป็นงานที่ค่อนข้างหนัก ต้องดูแลผู้ป่วยตลอดระยะเวลา 24 ชั่วโมง ต้องใช้ความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน ต้องใช้ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของพฤติกรรมในการช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างเหมาะสม พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีอารมณ์มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง สามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ได้ดี ส่งผลให้การปฏิบัติงานพยาบาลเกิดประสิทธิภาพหรือทำให้งานสำเร็จนั่นเอง สอดคล้องกับศึกษาของ ชวนจิตร ธุระทอง(2544) ที่พบว่า องค์ประกอบทุกด้านและโดยรวมของชาวน์อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกชาย

สมมติฐานที่ 4.2 ชาวน์อารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ชาวน์อารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .470 เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของชาวน์อารมณ์ พบว่า องค์ประกอบของชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาลถือว่าเป็นงานบริการซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาชาวน์อารมณ์ เพราะเป็นงานที่ต้องกระทำเพื่อให้ผู้ป่วยและญาติหรือผู้รับบริการพึงพอใจ และต้องมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาทั้งกับ

ผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน ผู้ที่มีเขาวนอารมณ์สูงมักมีทัศนคติในการเข้าสังคมมนุษย์ว่า บุคคลจักต้องมีความสัมพันธ์กัน ต้องทำงานร่วมกัน คนประเภทนี้จึงมีลักษณะชอบสังคม ง่าย เปิดเผย ชอบทำให้คนอื่นมีความสุข ซื่อตรง รักษาความลับสัญญา ตรงไปตรงมา มองโลกในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างและมีความสุข ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสภาพแวดล้อม เข้าใจโลก เมื่อมีความขัดแย้งหรือมีความคับข้องใจก็สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างมีสติและเหมาะสม

สมมติฐานที่ 4.3 เขาวนอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเขาวนอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .251 อธิบายได้ว่า เขาวนอารมณ์มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา ช่วยสร้างวุฒิภาวะที่เจริญสมวัย (Goleman, 1998) สร้างความสามารถในการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการใช้อารมณ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์ เช่น การคิดใคร่ครวญ การเห็นโอกาสและการสร้างอนาคต สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ และมีผลต่อการได้รับผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม และจากผลการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาการตอบแบบสอบถามการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลด้านการเงิน พบว่าข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือข้อคำถามที่ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมงานในระดับเดียวกัน พยาบาลรับรู้ว่าคุณเองได้รับผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม (คะแนนเฉลี่ย = 3.34) ซึ่งสอดคล้องกับเขาวนอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักตนเอง ประเมินความพร้อมของตนเอง การมองโลกในแง่ดี สามารถรอคอยผลของความสำเร็จ โดยข้อคำถามเขาวนอารมณ์ที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินคือ ข้อคำถามที่กล่าวว่าคุณสามารถรอคอยถึงผลงานหรือความสำเร็จด้วยความใจเย็น (คะแนนเฉลี่ย = 2.57)

สมมติฐานที่ 4.4 เซาว์นอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เซาว์นอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .392

ผลการวิจัย อธิบายได้ว่า เซาว์นอารมณ์จัดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหาร ผู้นำที่มีประสิทธิผลมากที่สุดจะต้องมีระดับเซาว์นอารมณ์ที่สูง (Goleman, 1998) การที่บุคคลจะมีความก้าวหน้าในการทำงาน การพัฒนาบุคลากรและการบริหารบุคคลจะประสบความสำเร็จได้ ต้องประกอบด้วยกรรมมีเซาว์นอารมณ์ที่สูง เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้การทำงานในระดับหัวหน้าต้องอาศัยกรรมมีเซาว์นอารมณ์ที่สูงในการดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา และบริหารอารมณ์ของตนให้อยู่ในภาวะที่สมดุลและเป็นสุข ซึ่งทศพร ประเสริฐสุข (2542) ได้แยกแยะความสำเร็จว่า ความสำเร็จในด้านการปกครองคนมีปัจจัยที่ส่งเสริมมากคือ เซาว์นอารมณ์ ดังนั้น จึงพบว่าเซาว์นอารมณ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง

สมมติฐานที่ 5 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ

สมมติฐานที่ 5.1 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .290

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของนภดล คำเต็ม (2544) ที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันมีกระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายรวมทั้งในวิชาชีพพยาบาลที่ได้มีการนำกระบวนการใหม่ๆมาใช้ เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงพยาบาลต้องรับบทบาทสำคัญในการให้บริการสุขภาพเชิงรุกสู่ประชาชน นอกเหนือจากการปฏิบัติ

หน้าที่ในงานประจำ การใช้ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานพยาบาลเกิดผลสำเร็จ ผู้ที่มีความตั้งใจแน่วแน่จะสามารถปฏิบัติงานตามแผนการที่วางไว้ และกระทำให้ถึงจุดหมาย จะสามารถเอาชนะและฝ่าฟันอุปสรรค ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานซึ่งเป็นผลบวกทางด้านจิตใจและเป็นสิ่งที่ปรารถนาของผู้ปฏิบัติงานทุกคน เพราะช่วยตอบสนองความต้องการของบุคคลอันส่งผลทำให้บุคคลรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการทำงาน

สมมติฐานที่ 5.2 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .209

จากแนวคิดของ Stoltz (1997) ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างกัน (Relationship) ผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล มีทักษะเรื่องของคน มีมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับองค์ประกอบของความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งกล่าวถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งลักษณะงานแล้ว พยาบาลต้องรับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกที่มสุขภาพ ดังนั้นความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

สมมติฐานที่ 5.3 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .151

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการด้านการเงิน อธิบายได้ว่า การที่พยาบาลประจำการมีความอดทนต่อการเผชิญหน้ากับอุปสรรคและความยากลำบาก จะเป็นแรงผลักดันไปสู่ความสำเร็จ มีโอกาสได้รับการพิจารณาเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นและมีโอกาสใน

การได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มตามตำแหน่ง ดังนั้น ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน เมื่อพิจารณาข้อคำถามการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงิน พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมงานระดับเดียวกัน พยาบาลประจำการรู้สึกว่าได้ผลตอบแทนที่เป็นธรรม (คะแนนเฉลี่ย = 3.34) แสดงให้เห็นว่าพยาบาลประจำการมีการคิดแบบมองโลกในแง่ดี คิดแบบผู้ชนะ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

สมมติฐานที่ 5.4 ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .257

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ด้านการควบคุม ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ ด้านผลกระทบ และด้านความอดทน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพด้านความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่ง สอดคล้องกับการศึกษาของนภดล คำเต็ม (2544) ที่พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องจากความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลมีความกระตือรือร้น มีความเพียรพยายามและมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ทำให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้ก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

สมมติฐานที่ 6 ชาวน์อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

สมมติฐานที่ 6.1 ชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวม และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .193 และ .303 ตามลำดับ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานบางส่วน

สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนจิตร ธุระทอง (2544) และ วรวรรณ หงษ์กิตติยานนท์ (2548) ที่พบว่า องค์ประกอบของชาวน์อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคในทุกด้าน ชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ที่มีชาวน์อารมณ์ด้านการตระหนักรู้ เป็นการตระหนักรู้ความรู้สึกในขณะนั้น หรือที่เรียกว่าเป็นผู้มีสติ สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้นๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้ มีความมั่นใจในตนเองสามารถจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน ซึ่งก็เป็นการรับรู้ถึงอุปสรรคและการรับมือกับปัญหา การพยายามขจัดปัญหาให้หมดไปอย่างถูกวิธี

สมมติฐานที่ 6.2 ชาวน์อารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค

ผลการวิจัยพบว่า ชาวน์อารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคโดยรวม และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านความอดทน ด้านการควบคุม และด้านสาเหตุ และความรับผิดชอบ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างชาวน์อารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านผลกระทบ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน

บางส่วน อธิบายได้ว่า เขาวนอารมณ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะเมื่อพยาบาลมีการควบคุมตนเอง ไม่ทำอะไรโดยใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล สามารถจัดการกับอารมณ์หรือภาวะฉุกเฉินต่างๆได้ เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้น พยาบาลจะเป็นผู้ที่รับรู้ว่าอุปสรรคจะคงทนอยู่ชั่วคราวเท่านั้น มีสติในการคิดแก้ไขปัญหาได้ด้วยความสามารถ สามารถรับมือกับภาวะยืดเยื้อของปัญหาและพยายามในการแก้ไขปัญหาให้ออกไปโดยเร็ว โดยมีกำลังใจที่เข้มแข็ง เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ นำไว้วางใจ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง ชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านความอดทน ด้านการควบคุมและด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ

สมมติฐานที่ 6.3 เขาวนอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผลการวิจัย พบว่าเขาวนอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวม และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านความอดทน($r=.175$) และด้านการควบคุม($r=.139$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบและด้านผลกระทบ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานบางส่วน

อธิบายได้ว่า เขาวนอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค เพราะเมื่อพยาบาลประจำการมีเขาวนอารมณ์ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง จะเป็นบุคคลที่มีความพยายามในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้มาตรฐานมากขึ้น มีความยึดมั่นและเชื่อมโยงเป้าหมายของตนเข้ากับเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเพียรพยายามที่จะให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น เมื่อเกิดวิกฤตขึ้นก็就会有ความอดทน เป็นคนมองโลกทางบวก ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง เกิดทัศนคติที่ดีต่อปัญหาหรืออุปสรรคนั้น คิดว่าสุดท้ายแล้วปัญหาหรืออุปสรรคนั้นก็จะผ่านพ้นไป มีแรงจูงใจที่จะต่อสู้อันนำไปสู่การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ มีอำนาจที่เกิดจากปัจจัยภายในตนเอง ทำให้สามารถควบคุมปัญหาหรืออุปสรรคนั้นได้ (วันวิสาข์ อ่อนงาม, 2549) ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีความแข็งแกร่ง สามารถทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค

สมมติฐานที่ 6.4 ชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผลการวิจัย พบว่า ชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวม และมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคทุกด้าน คือ ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ ด้านการควบคุม ด้านความอดทนและด้านผลกระทบ ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของวันวิสาข์ อ่อนงาม (2549) ที่ศึกษาชาวน์อารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคและความเครียดในการทำงานของเจ้าหน้าที่เร่งรัดหนี้สินในบริษัทการเงินแห่งหนึ่ง พบว่า ชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคทุกด้าน เพราะเมื่อพยาบาลมีชาวน์อารมณ์ด้านการร่วมรับรู้ความรู้สึก ทำให้ตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้ป่วยและญาติหรือแม้กระทั่งผู้ร่วมงาน มีจิตใจมุ่งบริการ รู้ว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค รู้สึกว่าปัญหาของตนเองนั้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับผู้อื่น นอกจากนั้นการร่วมรับรู้ความรู้สึกยังทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรค จะมีคนคอยให้กำลังใจ ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง เกิดทัศนคติที่ดีต่อปัญหาหรืออุปสรรคนั้น คิดว่าสุดท้ายแล้วปัญหาหรืออุปสรรคนั้นก็จะผ่านไป มีแรงจูงใจที่จะต่อสู้ซึ่งนำไปสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ มีความมั่นใจในตนเอง ทำให้สามารถควบคุมปัญหาหรืออุปสรรคนั้นได้

สมมติฐานที่ 6.5 ชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผลการวิจัย พบว่าชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวม และมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคทุกด้าน คือ ด้านความอดทน ด้านการควบคุม ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ และด้านผลกระทบ ชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนมากที่สุด ($r=.274$) สอดคล้องกับการศึกษาของ ครองคณา สีขาว (2549) ที่พบว่าชาวน์อารมณ์ด้านทักษะทางสังคมของพยาบาลโรงพยาบาลสนามจันทร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทุกองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และเมื่อพิจารณาคำถามรายข้อ พบว่า ข้อคำถามชาวน์อารมณ์ด้าน

ทักษะทางสังคม ข้อที่ว่า”เมื่ออยู่ในทีม ฉันพร้อมที่จะพูดคำว่า ขอขอบคุณมาก ขอแรงหน่อย คุณเห็นว่าเป็นอย่างไร คุณทำได้ดีมาก ๆ ฉันผิดเอง” คะแนนข้อนี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกข้อและคะแนนอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย = 2.76) อธิบายได้ว่า เมื่อมีเขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม ช่วยให้สามารถพูดโน้มน้าวผู้อื่น หรือเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาได้ รู้จักประนีประนอมและยุติข้อขัดแย้ง สามารถบริหารข้อขัดแย้งเพื่อการร่วมมือกันและทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พยาบาลที่มีความสามารถเหล่านี้จะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการจัดการเรื่องต่างๆ ได้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ จะสามารถรับรู้ได้ว่าอุปสรรคนั้นจะคงทนอยู่ในระยะเวลาชั่วคราวเท่านั้น แล้วปัญหาหรืออุปสรรคก็จะผ่านพ้นไปในไม่ช้า สามารถแก้ไขปัญหาดูด้วยการฝึกฝนทักษะและความรู้ความสามารถของตนเอง มีความหวังในชีวิต โดยจะพยายามหาทางแก้ไขให้อุปสรรคนั้นหมดไปโดยเร็ว และจากแนวคิดเรื่องเขาวนอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า มีความคาบเกี่ยวกันระหว่างองค์ประกอบของ EQ และองค์ประกอบของ AQ คือในเรื่องของความเข้มแข็งในตนเอง (Self strength) หรือความทะเยอทะยานที่จะไปสู่ความสำเร็จ (Ambition) และทักษะการเข้าสังคม ซึ่งในทัศนะของ Stoltz (1997) AQ จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของความเข้มแข็งในตนเอง ในขณะที่ Goleman (1999) มีความเห็นว่าความสามารถในการเข้าสังคมและความทะเยอทะยานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบของ EQ ด้วยเช่นกัน (วรวรรณหงษ์กิตติยานนท์, 2548) ดังนั้น เขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านความอดทนมากที่สุด

สมมติฐานที่ 7 องค์ประกอบของเขาวนอารมณ์และองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ในการเลือกตัวแปรทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ พบว่าองค์ประกอบเขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม ด้านการตระหนักรู้ในตนเองและองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ สามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ ได้ร้อยละ 27.9

องค์ประกอบของเขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมและด้านการตระหนักรู้ในตนเองเป็นตัวทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการ แสดงว่าพยาบาลที่มีเขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคมและด้านการตระหนักรู้ในตนเองสูง มีแนวโน้มที่จะรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากงานพยาบาลเป็นงานที่ต้องพบปะกับผู้คนมากมาย การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ

ผู้ป่วยและญาติรวมทั้งผู้ร่วมงานในสหสาขาวิชาชีพจะทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น เพราะเมื่อพยาบาลมีเขาวงกตด้านทักษะทางสังคมช่วยให้สามารถพูดโน้มน้าวผู้อื่นหรือเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาได้ รู้จักประนีประนอมและยุติข้อขัดแย้ง รวมทั้งสามารถทำงานเป็นกลุ่มกับผู้อื่นได้อย่างเป็นมิตร ทำให้งานสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ส่วนองค์ประกอบของเขาวงกตด้านอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเองช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจตนเอง มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น พยาบาลต้องมีความสามารถในการตระหนักรู้ในตนเองเสียก่อนจึงจะสามารถรู้ถึงความต้องการของผู้อื่น เพราะหากพยาบาลไม่สามารถเข้าใจตนเองย่อมไม่สามารถเข้าใจในผู้ป่วย การให้บริการงานพยาบาลนั้น หากขาดการคิดคำนึงถึงผู้ป่วยเป็นหลัก อาจก่อให้เกิดผลเสียได้ ดังนั้นองค์ประกอบของเขาวงกตด้านทักษะทางสังคมและด้านการตระหนักรู้ในตนเองจึงสามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพพยาบาล

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ เป็นตัวทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาล แสดงว่าพยาบาลที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบสูง มีแนวโน้มที่จะรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพได้ องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านนี้ มีความสำคัญในการประกอบวิชาชีพพยาบาล เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ต้องรับผิดชอบต่อผู้ป่วย และเป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งปัญหาด้านความเจ็บป่วย ความทุกข์ ความเศร้าโศก และความตายของบุคคล พยาบาลต้องมีทักษะทางด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นพยาบาลจะมีความสามารถในการวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัญหาว่าเกิดมาจากสาเหตุใด พยายามคิดวิธีแก้ไขปัญหา และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของตน ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้คนอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของสตอลท์ (Stoltz, 1997) ที่กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีมิติด้านสาเหตุและความรับผิดชอบสูง ได้แก่ คนที่สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา โดยพิจารณาการมองที่สิ่งแวดล้อมก่อนมองที่ตนเอง ไม่โทษตนเองให้โทษแต่ หมดกำลังใจ เมื่อประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคลักษณะเดิมอีกก็สามารถแก้ไขได้เร็วขึ้น มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความสำเร็จทั้งในเรื่องงานและชีวิตส่วนตัว ดังนั้น องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านสาเหตุและความรับผิดชอบจึงสามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพพยาบาลได้

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาค้างนี้ พบว่า พยาบาลประจำการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่พบว่ารับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินอยู่ในระดับปานกลางและเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด เช่นเดียวกับการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพด้านการเงินของพยาบาลประจำการในมุมมองของหัวหน้าหอผู้ป่วยก็พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการเงินอยู่ในระดับต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารทางการพยาบาล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรรู้ให้ความสำคัญ โดยการพิจารณาทบทวนเรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการของพยาบาลประจำการ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภาระงานและลักษณะงานที่ปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลในทุกๆด้าน ซึ่งความสำเร็จในวิชาชีพจะส่งผลบวกต่อจิตใจที่พยาบาลจะได้รับ เพราะจะทำให้พยาบาลเกิดความพึงพอใจ มีความมุ่งมั่น และมีความตั้งใจในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้องค์กรเกิดความสำเร็จด้วยเช่นกัน

2. จากการศึกษา ถึงแม้จะพบว่าความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมของพยาบาลประจำการจะอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 135.18 (เกณฑ์ 135 – 165 คะแนน เป็นระดับค่อนข้างสูง) แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค พบว่า พยาบาลประจำการมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านการควบคุม และด้านผลกระทบ โดยมีค่าเฉลี่ย 35.92, 34.89, 32.28 และ 32.08 (เกณฑ์ 24 – 37 คะแนน เป็นระดับปานกลาง) เนื่องจากการคิดคะแนนครั้งนี้ คิดจากการนำคะแนนในแต่ละข้อมารวมกัน จึงพบว่ารายด้านในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อนำแต่ละด้านมารวมกันแล้วคิดคะแนนรวม กลับพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคโดยรวมของพยาบาลอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง (วิธีการคำนวณคะแนนอ้างใน Stoltz, P.G. (1997). Adversity Quotient : Turning obstacles into opportunities. New York : John Wiley & Son, p.105-106) ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลจึงควรส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของพยาบาลประจำการโดยเน้นในแต่ละด้าน โดยศึกษาวิธีการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และดำเนินการ โดยกำหนดจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ซึ่งอาจสร้างเป็นสถานการณ์ หรือจัดในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น การพัฒนาความสามารถใน

การเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจะทำให้พยาบาลประจำการมีโอกาสในการประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน

3. จากผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของเขาวนอารมณ์ด้านทักษะทางสังคม และด้านการตระหนักรู้ในตนเองสามารถทำนายความสำเร็จในวิชาชีพได้ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมการพัฒนาเขาวนอารมณ์ในด้านนี้และด้านอื่นๆให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและพัฒนาศักยภาพของพยาบาลประจำการ โดยอาจจะเป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาเขาวนอารมณ์โดยรวมหรืออาจจะเน้นเฉพาะเรื่อง เช่น เน้นทักษะด้านความสามารถระหว่างบุคคล ความสามารถบริหารความโกรธ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร เป็นต้น สำหรับกิจกรรมที่ใช้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง นอกจากนี้ผู้บริหารทางการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย ควรสนับสนุนให้พยาบาลประจำการมีความรับผิดชอบต่อความรู้สึก อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพพยาบาล

4. จากผลการศึกษา พบว่า เขาวนอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ ดังนั้น ผู้บริหาร หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการควรให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลประจำการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ผลการศึกษาที่ได้จึงไม่สามารถอ้างอิงได้ในระดับภาพรวม ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้ อาจทำการศึกษาต่อไปในโรงพยาบาลอื่นๆ หรือในกลุ่มอาชีพอื่นๆที่แตกต่างกันไป

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ เขาวนอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ผลการปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการขยายแนวความคิดในการศึกษาเรื่องดังกล่าวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์การ บุคลากร และในเชิงวิชาการต่อไป

3. ควรมีการศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลในเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและแม่นยำมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและส่งเสริมความสำเร็จในวิชาชีพพยาบาลต่อไป